

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 8 nci maddesi hükümlerinin Türkiye ile Fransa arasında tatbikını mümkün kılmak üzere teati edilen mektupların onanması hakkında kanun tasarısı ve Dışışleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/162)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 1676, 6 - 1045

24 . III . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 8 nci maddesi hükümlerinin Türkiye ile Fransa arasında tatbikını mümkün kılmak üzere teati edilen mektupların onanması hakkında Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ve gerekçesi ile ilişkileri bağlı olarak sunulmuştur.

Sözü geçen mektupların, 5436 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihli ve 3/12687 sayılı kararla onanmış olduğunu saygılamla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Mer'i 21 Eylül 1946 tarihli Türk - Fransız Ödeme Anlaşmasında kredi marjı yalnız Fransa lehine olmak üzere tek taraflıdır. Anlaşma hesabımızın bu yüzden zimmet bakiyesi vermemesi, ihracatımızın durgunlaştığı mevsimlik devrelerde, disponibilitate yokluğu dolayısıyla, zaman zaman ithalâtımızı da durdurmak gibi memleketimiz için oldukça mahzurlu bir vaziyet ihdas etmekte idi.

30 Haziran 1950 tarihine kadar tiraj hakları, o tarihten sonra da Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıyla Fransa Bankası arasında «Swaps» muameleleriyle bertaraf edilmeye çalışılan bu mahzurlu durum, Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının meriyete girmesi üzerine, mezkûr anlaşmanın 8 nci maddesine dayanılarak, müstakar bir esasa bağlanmak istenmiş ve bu maksatla Paris'te 3 Şubat 1951 tarihinde Türk ve Fransız delegasyonları başkanları arasında mektup teatisi yapılmıştır.

Bu suretle varılan anlaşmanın 1 nci maddesine göre, Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması iki memleket için mer'i olduğu müddetçe, Fransa Millî Bankası, Türk lirası karşılığı «Swaps» şeklinde, yani Fransa Millî Bankasının tahsis edilecek frankların mukabilini teşkil eden Türk liralalarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından karşılık gösterilmesi şartıyla, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının emrine otomatik olarak gerekli miktarda frank tahsis edecektir. Ancak bu tahsisler, Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 8 nci maddesinde derpiş edilen kotayı aşamayacak yani hudutsuz olmayacaktır.

2 nci maddeye göre, bu tahsis muameleleri senelik % 2 üzerinden faize tâbi tutulacaktır.

Mektupların 3 nci maddesinin 1 nci fıkrasına göre, Fransa Millî Bankası tarafından tahsis edilen franklara bağlanmış olan Türk liralaları, Ajan tarafından gerekli mahsup muamelelerinin yapılmasını müteakıp, serbest kalacaktır.

Aynı maddenin son fıkrası lehimize bir hüküm ihtiva etmektedir. Şöyle ki: 21 Eylül 1946 ta-

rihli Türk - Fransız Tediye Anlaşması mucibince, mezkûr Anlaşmanın devamı sırasında ahdi hesapta tekevvün eden matlubumuzun ancak 100 milyon franklık muayyen bir plafonu aşan kısmı Fransız Hazine bonosuna yatırılabilir, yani faizi getirebiliyordu. Yeni anlaşma bu haddi kaldırmış ve Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşması için yürürlükte kaldığı müddetçe, ahdi hesapta tekevvün edecek matlubumuzun tamamını % 2 faize tâbi tutmak suretiyle müteakabiliyet temin etmiştir.

Mektup teatisi sureiyle varılan ve müteakabiliyet esasına dayanan yeni anlaşma, mer'î 21 Eylül 1946 tarihli Ödeme Anlaşmasında derpiş edilmiş olan tek taraflı kredi marjı sisteminin mahzurlarını bertaraf etmesi itibariyle menfaatlarımıza uygun mütalâa edildiğinden, ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Ssas No. 1/162

Karar No. 30

16 . V . 1951

Yüksek Başkanlığa

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 8 ne maddesi hükümlerinin Türkiye ile Fransa arasında tatbikını mümkün kılmak üzere teati edilen mektupların onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişkileri Yüksek Başkanlıklarından Dışişleri Komisyonuna havale edilmiş olmakla komisyonumuzun 25 . IV . 1951 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanlığı temsilcisinin huzuriyle incelendi.

Sözü geçen mektupların 5436 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 16 . III . 1951 tarihli ve 3/12687 sayılı Kararla onanmış olduğu görülmüştür.

Komisyonumuz yaptığı görüşmeler sonunda Kanun tasarısının millî menfaatlerimize uygun

olduğu neticesine varmış ve tasarımı aynen kabul etmiştir.

Adı geçen tasarı ve ilişkileri havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri K. Başkanı

İzmir

Vasfi Mentesh

Kâtip

Denizli

A. Çobanoğlu

İzmir

A. Başman

Samsun

F. Kesim

Bu Rapor Sözetüsü

Denizli

Ali Çobanoğlu

Ankara

S. M. Arsal

İmzada bulunamadı

İzmir

C. Tunca

İmzada bulunamadı

Seyhan

R. O. Arık

Trabzon

H. Saka

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 1/162

Karar No. 27

1 . VI . 1951

Yüksek Başkanlığa

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 8 nci maddesi hükümlerinin tatbikını mümkün kılmak için Türkiye ile Fransa arasında teati edilen mektupların tasdikını mutazammın kanun tasarısı ve gerekçesi ile ekleri 23.V.1951 Çarşamba günü, Hükümet mümessillerinin iştirakiyle, Komisyonumuzda tetkik edilmiş ve mevzu bahis mektupların ve kanun tasarısının memleket menfaatlerine uygun olduğu tesbit edilerek ittifakla aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince kanun tasarısı ve ekleri Yüksek Meclisin tasdikına arz edilmek üzere ilşik olarak sunulur.

Ticaret Komisyonu Başkanı

Erzurum

S. Başak

Sözcü

Balıkesir

E. Güreli

Kâtip

Ankara

S. Benli

Ankara

H. Bulgurulu

Kars

F. Aktas

İmzada bulunamadı

Kocaeli

E. Alican

Kütahya

A. Kavuncu

İmzada bulunamadı

Afyon K.

S. Kerman

Afyon K.

G. Yiğitbaşı

İstanbul

B. N. Göknül

Kastamonu

Ş. Kerimzade

Kütahya

M. Alkin

Sivas

H. Yüksel

İmzada bulunamadı

Trabzon

C. Zamangül

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 8 nci maddesi hükümlerinin Türkiye ile Fransa arasında tatbikını mümkün kılmak üzere teati edilen mektupların onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 19 Eylül 1950 tarihinde Paris'te imzalanan Avrupalılararası Tediye Birliği Anlaşmasının 8 nci maddesi hükümlerinin Türkiye ile Fransa arasında tatbikını mümkün kılmak üzere, Paris'te Türk ve Fransız delegasyonları başkanları arasında 3 Şubat 1951 tarihinde teati edilen mektuplar kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
BaşbakanYardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

Eko. ve Ticaret Bakanı

Muhlis Ete

G. ve Tekel Bakanı

Rıfki S. Burçak

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

İşletmeler Bakanı

Hakkı Gedik

Adalet Bakanı

R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı

H. Özyörük

Maliye Bakanı

H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı

K. Zeytinioğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Çalışma Bakanı

N. Özsan

Bay Başkan,

19 Eylül 1950 tarihinde Paris'te imzalanan bir Avrupalılararası Tediye Birliği tesisine mütedair Anlaşmanın 8 nci maddesi hükümlerinin Fransa ve Türkiye arasında tatbikini mümkün kılmak için, Fransa Bankasının aşağıdaki tedbirleri almayı kararlaştırdığını bilginize arz etmekle şeref kazanırım:

1. Bir Avrupalılararası Tediye Birliği tesisine mütedair Anlaşma, Fransa ve Türkiye için mer'i olduğu müddetçe, Fransa Bankası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından verilen ödeme emirlerinin ifasını sağlamak üzere, onun emrine, Türk lirası karşılığında «Swap» şeklinde, gerekli, Fransız franklarını kendiliğinden tahsis edecektir.

Bu hüküm ancak bir Avrupalılararası Tediye Birliğinin tesisine mütedair Anlaşmanın 8 nci maddesinde tasrih edilen hadler dâhilinde tatbik olunacaktır.

2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası emrine bu şekilde tahsis olunmuş meblâğlar, bu müessesenin, 31 Ağustos 1946 tarihli Ödeme Anlaşmasının birinci maddesi hükümleri gereğince, Fransa Bankası nezdinde namına açılmış hesabın zimmeti ile ödenmek üzere vereceği tediye emirlerini karşılamaya yarıyacaktır.

Bu «Swap» lar senevi % 2 had üzerinden hesaplanmış bir komüsyon ödenmesini müstelzim olacaktır.

3. Yukardaki 1 nci fıkrada istihdaf edilen Türk lirası mukabili Fransız frankı «Swap» ları, bir Avrupalılararası Tediye Birliği tesisine mütedair Anlaşma hükümlerine tevfikan Ajan tarafından tavsiye olunan muameleler ifa edildikten sonra çözülecektir.

Bir Avrupalılararası Tediye Birliğinin tesisine mütedair Anlaşmanın 8 nci maddesi hükümlerinin Fransa ve Türkiye arasında tatbikini mümkün kılmak için, Fransa Bankası tarafından bu surette alınan tedbirler üzerinde Fransız Hükümetinin mutabık bulunduğunu size teyit edebilmekle bahtiyarım.

Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının arzusuna uyarak, Fransa Bankasının, istisnai bir muamele olarak, ve işbu mektupta tesbit edilmiş anlaşmalar yürürlükte kaldığı müddetçe, defterlerinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası adına tutulan «A» hesabında mevcut mat-lup bakiyesinin tamamını yukardaki 2 nci fıkrada derpiş edilen komisyon haddine müsavi hadli bir faizden müstefit kılmayı kabul ettiğini size beyan edebilirim.

Derin saygılarımı kabul buyurmanızı rica ederim, Bay Başkan.

Türkiye Cumhuriyeti
Delegasyonu Başkanına

Fransız Delegasyonu Başkanı
Lucien Félix

3 Şubat 1951

Bay Başkan,

Mefadı aşağıda yazılı 12 Ocak 1951 tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kazanırım:

19 Eylül 1950 tarihinde Paris'te imzalanan bir Avrupalılararası Tediye Birliği tesisine mütedair Anlaşmanın 8 nci maddesi hükümlerinin Fransa ve Türkiye arasında tatbikini mümkün kılmak için, Fransa Bankasının aşağıdaki tedbirleri almayı kararlaştırdığını bilginize arz etmekle şeref kazanırım:

1. Bir Avrupalılararası Tediye Birliği tesisine mütedair Anlaşma, Fransa ve Türkiye için mer'i olduğu müddetçe, Fransa Bankası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından verilen ödeme emirlerinin ifasını sağlamak üzere, onun emrine, Türk Lirası karşılığında «Swap» şeklinde, gerekli Fransız franklarını kendiliğinden tahsis edecektir.

Bu hüküm ancak bir Avrupalılararası Tediye Birliğinin tesisine mütedair Anlaşmanın 8 nci maddesinde tasrih edilen hadler dâhilinde tatbik olunacaktır.

2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası emrine bu şekilde tahsis olunmuş meblâğlar, bu müesse-

senin, 31 Ağustos 1946 tarihli Ödeme Anlaşmasının birinci maddesi hükümleri gereğince, Fransa Bankası nezdinde namına açılmış hesabın zimmeti ile ödenmek üzere vereceği tediye emirlerini karşılamaya yarıyacaktır.

Bu «Swap» lar senevi % 2 had üzerinden hesaplanmış bir komisyon ödenmesini müstelzim olacaktır.

3. Yukardaki 1 nci fıkrada istihdaf edilen Türk Lirası mukabili Fransız Frangı «Swap» ları, bir Avrupalılararası Tediye Birliği tesisine mütedair Anlaşma hükümlerine tevfikan Ajan tarafından tavsiye olunan muameleler ifa edildikten sonra çözülecektir.

Bir Avrupalılararası Tediye Birliğinin tesisine mütedair Anlaşmanın 8 nci maddesi hükümlerinin Fransa ve Türkiye arasında tatbikını mümkün kılmak için, Fransa Bankası tarafından bu surette alınan tedbirler üzerinde Fransız Hükümetinin mutabık bulunduğunu size teyit edebilmekle bahtiyarım.

Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının arzusunda uyarak, Fransa Bankasının, istisnai bir muamele olarak ve işbu mektupta tesbit edilmiş anlaşmalar yürürlükte kaldığı müddetçe defterlerinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası adına tutulan «A» hesabında mevcut matlup bakıyesinin tamamını yukardaki 2 nci fıkrada derpiş edilen komisyon haddine müsavi hadli bir faizden müstefit kılmayı kabul ettiğini size beyan edebilirim.

Bu mektuptaki hususat hakkında, Hükümetim adına mutabık bulunduğumu size teyit etmekle şeref kazanırım.

Derin saygılarımı kabul buyurmanızı rica ederim, Bay Başkan.

Fransız Delegasyonu Başkanına

Türkiye Cumhuriyeti Delegasyonu

Başkanı

Fatin Rüştü Zorlu